

ELS «CANTS D'AMOR» D'AUSIÀS MARCH I ELS «LOVE SONNETS» DE JOHN DONNE: UNA COMPARACIÓ

JORDI SERIOLS I PLA

(Col·legi Mater Dei, Castelló de la Plana)

1 LA FILOSOFIA DE L'AMOR: DEFINICIÓ, ORIGEN, CONSEQÜÈNCIES

«If any, so by love refin'd, That he soules language understood» (Ext., 21-22)	Si algú, refinat així per l'amor, Que entén el llenguatge de les ànimes
«Why love among the vertues is not knowne Is, that love is them all contract in one» (Count., 129-130)	Per què l'amor no és conegut entre les virtuts És que l'amor és totes elles conretes en una
«If ever any beauty I did see, Which I desir'd, and got, t'was but a Dreame of thee» (Good M., 5-7)	Si alguna vegada vaig vore cap bella, Que desitgí i prenguí, fou Només un somni de tu
«Twice or thrice had I loved thee, Before I knew thy face or name» (Aire, 1-2)	Dues o tres vegades et vaig estimar, Abans de conèixer la teua cara o el teu nom
«But he who lovelinesse within Hath found, all outward loathes, For he who colour loves, and skinne, Loves but their oldest clothes» (Under., 13-16)	Però aquell que ha trobat l'amor interior, Tot allò exterior odia, Perquè el qui estima el color i la pell, Estima només els vestits més vells
«If, as I have, you also doe Vertue attir'd in woman see, And dare love that, and say so too, And forget the hee and shee; And if this love, though placed so, From prophane men you hide,	Si, com jo, tu també has Vist la virtut vestint una dona, I gosses estimar això, i dir-ho també, I oblidar l'Ell i l'Ella; I si aquest amor, malgrat reconegut, Dels llecs amagues,

Which will no faith on this bestow,
Or, if they doe, deride:
Then you have done a braver thing
Then all the Worthies did.
And a braver thence will spring
Which is, to keep that hid» (Under., 17-28)

«So able men, blest with a vertuous love,
Remote or neare, or howsoe'r they move;
Their vertue breakes all clouds that might
annoy,
There'is no Emptiness, but all is Joy.
He much profanes whom violent heats do
move
To stile his wandring rage of passion, Love.
Love that imparts in every thing delight,
Is fain'd, which only tempts mans appetite»
(Count., 121-128)

Els quals no hi donen fe
O, si ho fan, se'n burlen:
Llavors tu has fet una cosa més coratjosa
Que les que feren tots els savis.
I d'allà en brollarà una de més coratjosa,
Que és mantindre-la amagada

Així els homes capaços, beneïts amb un amor
virtuós,
Lluny o prop, o onsevulla que vagen,
La seua virtut trenca tots els núvols que
puguen contrariar-los,
No hi ha Buidor, sinó que tot és Alegria.
Aquell a qui les calors violentes
mouen a escalar la fúria errant de la
passió profana molt l'Amor.
L'Amor que imposa plaer en tot,
s'afebleix quan només tempta els
apetits humans.

2 LLUITA ENTRE COS I ÀNIMA: AMOR HONEST VS. AMOR DESHONEST

«But we by a love, so much refin'd.
That our selves know not what it is,
Inter-assured of the mind,
Care less, eyes, lips, hands to misse» (Val.
Mourn., 17-20)

«But soules where nothing dwells but love
(All other thoughts being inmates) then shall
prove
This, or a love increased there above
When bodies to their graves, soules from
their grave remove» (Ann., 17-20)

«When love, with one another so
Interinanimates two soules,
That abler soul, which thence doth flow,
Defects of lonelinesse controules.
Wee then, who are this new soule, know,
Of what we are compos'd, and made,
For, th'Atomies of which we grow,
Are soules, whom no change can invade»
(Ext., 41-48)

Però nosaltres, tan refinats per un amor,
Que nosaltres mateixos no coneixem,
Confiats en la ment,
Ens preocupem menys per perdre els ulls, els
llavis, les mans.

Però les ànimes on no viu res més que l'amor
(totes les altres coses són inquilines) demos-
traran
Açò, o un Amor augmentat des d'allà dalt,
Quan els cossos a les tombes (vagen), les
ànimes de les tombes isquen.

Quan l'amor, entra en dues ànimes unides,
Aquella ànima millor, que sorgeix llavors,
Controla els defectes de la solitud.
Llavors, nosaltres, que som aquesta nova
ànima, sabem
De què estem compostos, i fets,
Perquè, els Àtoms dels quals creixem,
Són ànimes, que res no pot canviar.

«Our two soules therefore, which are one,
 Though I must goe, endure not yet
 A breach, but an expansion,
 Like gold to ayery thinnesse beate.
 If they be two, they are two so
 As stiffe twin compasses are two,
 Thy soule the fixt frot makes no show
 To move, but doth, if the'other doe.
 And though it in the center sit,
 Yet when the other far doth runne,
 It leanes, and hearkens after it,
 And growes erect, as that comes home.
 Such will thou be to mee, who must
 Like th'other foot, obliquely runne.
 Thy firmness makes my circle just,
 And makes me end, where I begunne» (Val.
 Mourn., 21-36)

«Dull sublunary lovers love
 (Whose soule is sense) cannot admit
 Absence, because it doth remove
 Those things which elemented it» (Val.
 Mourn., 13-16)

«As 'twixt two equall Armies, Fate
 Suspends uncertaine victorie,
 Our soules, (which to advance their state,
 Were gone out), hung 'twixt her, and mee»
 (Ext., 13-16)

«Call us what you will, wee are made such
 by love;
 Call her one, mee another flye,
 We're Tapers too, and at our owne cost die,
 And wee in us finde the'Eagle and the dove,
 The Phoenix riddle hath more wit
 By us, we two being one, are it.
 So, to one neutrall thing both sexes fit
 Wee dye and rise the same, and prove
 Mysterious by this love» (Canon., 19-27)

«Who is so safe as wee? Where none can doe
 Treason to us, except one of us two.

Les nostres dues ànimes, doncs, que en són
 una,
 Encara que me'n vaja, no pateixen
 Un trencament, sinó una expansió,
 Com l'or mòlt fins la lleugeresa etèria.
 Si ellés són dues, són dues com
 Les potes rígides d'un compàs són dues.
 La teua ànima, la pota fixa, no fa senyal
 De moure's, però es mou, si l'altra ho fa.
 I encara que estiga al centre,
 Quan l'altra s'allunya,
 S'inclina, i l'escorta,
 I es posa erecta, quan torna a casa.
 Així seràs tu per mi, que —com l'altre peu—
 Has de córrer obliquament.
 La teua fermesa fa el meu cercle just,
 I em fa acabar, on vaig començar.

Els amants llecs llunàtics
 (l'ànima dels quals són els sentits) no poden
 admetre
 L'absència, perquè aquesta elimina
 Les coses que els alimenten

Així com entre dos exèrcits iguals, el Destí
 Sosté una victòria incerta,
 Les nostres ànims, (que per avançar el seu
 estat,
 Se n'eixiren [del cos]), pengen entre ella i jo.

Anomeneu-nos com vulgueu, som fets així
 per l'amor;
 Digueu-li mosca, a mi també,
 També som espelmes, i ens anem consumint,
 I en nosaltres trobem l'àguila i el colom,
 El misteri del Fènix té més explicació
 Per nosaltres, que com que som u, el som.
 Així, a una cosa neutra s'adeqüen els dos
 sexes.
 Morim i ens aixequem igual, i ens demos-
 trem
 Misteriosos per aquest amor

Qui és tan segur com nosaltres? On ningú
 pot

True and false feares let us refraine,
 Let us love nobly, and live, and adde againe
 Yeares and yeares unto yeares, till we attaine
 To write threescore, this is the second of our
 raigne» (Ann., 25-30)

«All other things, to their destruction draw,
 Only our love hath no decay;
 This, no to morrow hath, nor yesterday,
 Running it never runs from us away,
 But truly keeps his first, last, everlasting
 day» (Ann., 6-10)

«But since, my soule, whose child love is,
 Takes limnes of flesh, and else could nothig
 doe,
 More subtile than the parent is,
 Love must not be, but take a body too,
 And therefore what thou wert, and who
 I did Love aske, and now
 That it assume thy body, I allow,
 And fixe itselfe in thy lip, eye and brow»
 (Aire, 6-13)

«For, nor in nothing, nor in things
 Extreme, and scattrig bright, can love
 inhere,
 Then as an Angell face, and wings,
 Of aire, not pure as it, yet pure doth weare,
 So thy love may be my loves spheare;
 Just such disparitie
 As is twixt Aire and Angells puritie,
 T'wixt womens love, and mens will ever
 bee» (Aire, 21-28)

«But O Alas, so long, so farre
 Our bodies why do we forbear?
 They are ours, though not wee, Wee are
 The intelligences, they the spheares.
 We owe them thanks, because they thus,
 Did us, to us, at first convay,
 Yeldded their senses force to us,

Trair-nos, excepte un de nosaltres,
 Les pors certes i falses són absents,
 Estimem-nos noblement, i visquem, i afegim
 Anys i anys sobre els anys fins que abastem
 A escriure tres xifres, aquest [any] és el
 segon del nostre regnat.

Totes les altres coses van cap a la perdició,
 Només el nostre amor no decau;
 Aquest, no té demà, ni ahir,
 Passant, mai se'ns allunya,
 Sinó que certament manté el seu primer,
 últim, infinit dia.

Però, com que la meua ànima (el fill de la
 qual és l'amor),
 Pren la imatge de la carn, i no pot fer altra
 cosa,
 És més subtil que el pare,
 l'Amor no ho és, i pren un cos també,
 I per tant el que tu eres i qui
 Vaig preguntar a l'Amor, i ara
 Que assumeix el teu cos, m'ho permet,
 I em fixe en els llavis, els ulls i les celles.

Com que ni en res ni en coses
 Extremes i dispersament brillants, pot viure
 l'amor,
 Llavors com un àngel porta la cara i les ales
 d'aire, no pures com ell, però pures,
 Així el teu amor ha de ser l'esfera del meu
 amor;
 Aquesta disparitat
 Com la que hi ha entre la puresa de l'aire i la
 dels àngels,
 Hi haurà entre l'amor de les dones i dels
 hòmens.

Però Oh, per què tant de temps, tan lluny
 Suportem els nostres cossos?
 Són nostres, però no nosaltres. Nosaltres
 Som la intel·ligència, ells les esferes.
 Els devem les gràcies perquè així
 Ens feren. En lel primer alè ens
 Enviaren la força dels sentits a nosaltres,

Nor are drosse to us, but allay» (Ext., 41-56)	No són escòria, sinó aliats.
«To'our bodies turne wee then, that so Weake men on love reveal'd may looke; Love mysteries in soules doe grow But yet the body is his booke» (Ext., 69-72)	Als nostres cossos tornem llavors, Que els hòmens dèbils poden mirar l'amor revelat; Els misteris de l'amor creixen en les ànimes, Però el cos és el seu llibre
«The soule with body, is a heaven combin'd With earth, and for mans ease, but nearer joyn'd» (Count., 98-99)	L'ànima amb el cos és un cel combinat Amb la terra, i per a la tranquil·litat dels hòmens, però units més a prop

3 L'EGO: EL POETA ÉS EL MILLOR AMADOR I EL MÀXIM PATIDOR

«You, to whom love was peace, that now is rage, Who did the whole worlds soule contracts and drove Into the glasses of your eyes So made such mirrors, and such spies, That they did all to you epitomize, Countries, Townes, Courts: Beg from above A patterne of our love» (Canon., 39-45)	Tu, per a qui l'amor fou pau, i ara és ràbia, Que vas contraure l'ànima de tot el món i la conduïres al cristal·lí dels teus ulls I feres tals espills i aitals espiells, Que et feren reduir Països, ciutats, corts: demana allà dalt Un model del nostre amor.
«Study me then, you who shall lovers bee At the next world, that is, at the next Spring» (S. Lucies, 10-11)	Estudieu-me, doncs, els qui sereu amants En el pròxim món, és a dir, la pròxima pri- mavera
«We'll build in sonnets pretty roomes; As well a wel brought urne becomes The greatest ashes, as half-acre tombes, And by these hymnes, all shall approve Us Canoniz'd by Love. And thus invoke us; You whom reverend love Made one anothers hermitage» (Canon., 32-38)	Construirem en sonets petites cambres; Tal com una ben treballada urna esdevé Les cendres més grans, com tombes de mig acre, I per mitjà d'aquest himnes, tothom aprovarà Que ens canonitze l'Amor. I així ens invoqueu; aquells a qui el reverend amor Us va fer ermita de l'altre.

4 EL PAPER DE L'AMADA EN ELS POEMES

«Correspondencie Only his subject was; It cannot bee Love, till I love her, that loves mee» (Lov. Deit., 12-14)	La correspondència Només era assumpte seu; no hi pot haver Amor, fins que jo estime aquella que m'estima.
«Let sea-discoverers to new worlds have	Deixem els descobridors que han anat a

gone,
 Let Maps to others, worlds on worlds have
 showne,
 Let us possesse one world, each hath one,
 and is one.
 My face in thine eye, thine in mine appears,
 And true plaine hearts doe in the faces rest,
 Where can we finde two better hemispheares
 Without sharpe North, without declining
 West?
 What ever dyes, was not mixt equally;
 If our two loves be one, or, thou and I
 Love so alike, that none doe slacken, none
 can die» (Good M., 12-20)

«Alas, hearts do not in eyes shine,
 Nor can you more judge womans thought by
 teares,
 Then by her shadow, what she weares,
 O perverse sexe, where none is true but shee,
 Who's therefore true, because her truth kills
 me» (Twick., 23-27)

«Rebell and Atheist too, why murmure,
 As though I felt the worst that love could
 doe?
 Love may make me leave loving, or might
 trie
 A deeper plague, to make her love me too,
 Which since she loves before, I'am loth to
 see;
 Falsehood is worse than hate; and that must
 bee
 If shee whom I love, should love mee» (Lov.
 Deit., 22-28)

«I cannot love first, and (if I winne) love still:
 And cannot be remov'd, unlesse she will.
 It is her fault if I unsure remain,
 Shee onely can untie, and binde again.
 The honesties of love with ease I doe,
 But am no porter for a tedious woo»
 (Count., 71-76)

altres móns,
 Deixem els mapes a altres, els móns s'han
 mostrat en els móns,
 Posseïm un món, cadascú en té un, i és u.
 La meua cara en els teus ulls, la teua apareix
 en els meus,
 I vertaders cors senzills descansen en la cara,
 On podem trobar dos hemisferis millors
 Sense un Nord agut, sense un Oest decli-
 nant?
 Allò que mor, no fou mesclat igual;
 Si els nostres dos amors en són u, o tu i jo
 Estimem igual, que ningú afluixa, cap pot
 morir

Ai las!, els cors no lluen en els ulls,
 Ni es pot jutjar millor el pensament de les
 dones per les llàgrimes,
 Que per les ombres o pel que duu.
 Oh, sexe pervers, on ninguna és vertadera
 sinó ella,
 Que per això mateix és vertadera, perquè la
 seua veritat em mata.

Rebel i ateu també, per què murmure,
 Com si sentís el pitjor que l'amor pot cau-
 sar?
 L'amor em pot fer deixar d'amar, o podria
 triar
 una plaga més profunda: fer que m'estime
 també
 Aquella a qui, com que estima abans, em
 resistisc a vore;
 La falsedat és pitjor que l'odi; i això ha de
 ser
 Si aquella a qui estime, m'estimara.

No puc estimar primer, i (si guanye) seguir
 estimant;
 I no puc moure'm, llevat que ella vulga.
 És culpa d'ella si estic insegur.
 Només ella pot desnugar i nugar de nou.
 La honestedat de l'amor amb gust practique,
 Però no sóc portador d'un tediós festeig

«'Tis love, but, with such fatall weaknesse made,
That it destroyes it selfe with its owne shade,
Who first look'd sad, griev'd, pin'd, and shrew'd his paine,
Was he that first taught women, to disdain»
(Count., 23-26)

És amor, però, fet amb tanta feblesa,
que es destrueix amb la pròpia ombra.
El qui primer va semblar trist, apenat, i
amagà el seu dolor,
Fou qui primer ensenyà les dones a menysprear.

5 LA MORT COM A SOLUCIÓ ALS PATIMENTS CAUSATS PER L'AMOR

«For this, love is enrag'd with mee,
Yet kills not; if i must example bee
To future Rebels; If th'unborne
Must learne, by my being cut up, and torne:
Kill, and dissect mee, Love; for this
Torture against thine owne end is,
Rack'd carcasses make ill Anatomies» (Lov.
Exc., 36-42)

Per això, l'amor està empimpat amb mi,
Però no em mata; si he de ser exemple
Per a futurs rebels; si els no-nascuts
Han d'aprendre pel meu escorxament i
trencament:
Mata'm i dissecciona'm, Amor; perquè
Aquesta tortura és contra el teu propi fi.
Les carcasses trencades fan males anatomies.

«The Sun is spent, and now his flasks
Send forth light squibs, no constant rayes;
The worlds whole sap is sunke:
The generall balme th'hydroptique earth
hath drunk,
Whither, as to the beds-feet is shrunk,
Dead and enterr'd, yet all these seeme to laugh,
Compar'd with mee, who am their Epitaph»
(S. Lucies, 3-9)

El Sol s'ha exhaurit i ara el seus flascons
llancen lleugers petards, no rajos constants;
Tota la saba del món s'ha assecat;
El bàlsam general la Terra assedegada s'ha
begut,
Cap a on? Així com [les ànimes]
s'encongeixen cap als peus del llit,
mortes i enterrades, tots aquests semblen riure,
Comparats amb mi, que sóc el seu Epitafi»

«For I am every dead thing,
In whom love wrought new Alchimie.
For his art did expresse
A quintessence even from nothingnesse,
From dull privations, and leane emptinesse
He mind'd mee, and I am re-begot
Of absence, darknesse, death; things which
are not» (S. Lucies, 12-18)

Perquè jo sóc totes les coses mortes,
En les quals l'amor treballà una nova alquímia,
Perquè la seua art expressa
La quintaessència de la no-essència,
De les privacions opaques, i la buidor magra,
Em fabricà, i estic re-engendrat
D'absència, fosc, mort; coses que no són.

«But I am by her death, (which word wrongs her)
Of the first nothing, the Elixer grown» (S.
Lucies, 28-29)

Però jo sóc per la seua mort (que la paraula agreuja)
del primer no-res, l'Elixir nascut.

«Enjoy your summer all,

Disfruteu tots de l'estiu,

Since shee enjoyes her long nights festivall,
 Let me prepare towards her, and let mee call
 This houre her Vigil, and her eve, since this
 Both the yeares, and the dayes, deep mid-
 night is» (S. Lucies, 41-45)

Ja que ella gaudeix el seu llarg festival noc-
 turn,
 Deixeu que em prepare cap a ella, i dei-
 xeu-me
 Anomenar aquesta hora la seua Vigília, i el
 seu vespre, ja que aquesta
 Tant de l'any, com del dia, és la mitjanit
 profunda

«What ever dyes, was not mixt equally;
 If our two soules be one, thou and I
 Love so alike, that none doe slacken, none
 can die» (Good M., 18-20)

Allò que mor, no fou mesclat igual;
 Si els nostres dos amors en són u, o tu i jo
 Estimem igual, que ningú afluixa, cap pot
 morir»

ABREVIACIONS DELS TÍTOLS DELS POEMES DE JOHN DONNE

Aire	Aire and Angels
Ann.	The Anniversarie
Canon.	The Canonization
Count.	To the Countesse of Huntingdon: That unripe side
Ext.	The Extasie
Good M.	The good-morrow
Lov. Deit.	Loves Deitie
Lov. Exc.	Loves exchange
S. Lucies	A nocturnall upon S. Lucies day
Twick.	Twicknam garden
Under.	The Undertaking
Val. Mourn	Valediction forbidding mourning